

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Språkstimulering i förskolan

En intervjustudie om förskollärares syn på att stimulera flerspråkiga förskolebarnens språkliga utveckling

Författare: Edina Jasaragic & Zina Ahmad

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Examensarbete för förskollärarexamen

Kurskod: GPG2DU

Högskolepoäng: 15 hp

Institution: Institution för lärarutbildning

Handledare: Erika Bomström Aho

Examinator: Maria Fredriksson

Examinationsdatum: 2024-05-06

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Abstract

Syftet med studien är få en djupare kunskap om förskollärares arbetssätt för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling. I studien används sociokulturellt perspektiv som teoretisk utgångspunkt. Semistrukturerade intervjuer används som metod. Resultatet visar att förskollärarna arbetar med att använda olika material och verktyg som underlättar arbetet med språkstimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Förskollärarna använder bland annat språklekar, rim och ramsor och även använder bild som stöd och TAKK-tecken samt Polyglott app för att både lyssna på och läsa böcker tillsammans med barnen. Resultatet visar också att förhållningssättet som förskollärarna har i förskolor är viktigt för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Vidare påvisar resultaten att förskollärarna anser att vårdnadshavare är viktiga personer för de flerspråkiga barnens språkutveckling och att förskollärarna bland annat kan fråga vårdnadshavarna vad något ord heter på barnens förstaspråk. Slutligen betonar förskollärarna att det viktigt att barn kommer till förskolan, eftersom i förskolan lär sig flerspråkiga barn svenska tillsammans med sina kamrater och pedagoger.

Nyckelord: flerspråkiga barn, förskollärares arbetssätt, språkstimulering, flerspråkig språkutveckling, förskola

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte och frågeställning.....	2
3. Bakgrund.....	3
3.1 Flerspråkighet i förskolan.....	3
3.2 Förskollärares arbetssätt med flerspråkiga barn.....	3
3.3 Styrdokument.....	4
3.4 Sammanfattning av bakgrund.....	5
4. Tidigare forskning.....	5
4.1 Pedagogiska möjligheter för flerspråkiga barns språkutveckling.....	5
4.2 Pedagogers arbete med fokus på flerspråkig språkutveckling.....	6
4.3 Användning av digitala verktyg med fokus på flerspråkiga barns språkutveckling.....	8
4.4 Sammanfattning av tidigare forskning.....	8
5. Teoriavsnitt.....	9
5.1 Den närmaste utvecklingszonen.....	10
5.2 Scaffolding.....	10
5.3 Artefakter och mediering.....	11
5.4 Sammanfattning av teoriavsnitt.....	12
6. Metod.....	12
6.1 Urval.....	13
6.2 Genomförandet.....	13
6.3 Bearbetning och analys av data.....	14
6.4 Forskningsetiska övervägandet.....	14
6.5 Trovärdighet.....	15
7. Resultat och analys.....	15
7.1 Resultat.....	16
7.1.1 Samspel som grund för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling.....	16
7.1.2 Estetiska aktiviteter.....	17
7.1.3 Digitala verktyg som språkligt stöd.....	18
7.1.4 Samarbete med vårdnadshavare.....	19
7.1.5 Dokumentation av stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling.....	20
7.1.6 Sammanfattning av resultat.....	20
7.2 Analys.....	21
7.2.1 Socialt lärande.....	21
7.2.2 Språklig stöttning.....	22
7.2.3 Verktyg för lärande och mediering.....	23
7.2.4 Sammanfattning av analys.....	23
8. Diskussion.....	24
8.1 Metoddiskussion.....	24
8.2 Resultatdiskussion.....	25
9. Slutsatser.....	26
10. Förslag till vidare forskning.....	28
11. Referenser.....	29

12. Bilagor.....	32
12.1 Bilaga 1.....	32
12.2 Bilaga 2.....	34

1. Inledning

Det här arbetet riktar sig mot språkstimulering hos flerspråkiga barn i förskolan. Utifrån våra egna erfarenheter från VFU:n där vi har märkt att flerspråkiga barn stimuleras bara i det svenska språket har lett oss till att fördjupa våra kunskaper i hur förskollärare med sina arbetslag arbetar med att språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl förstaspråket som i andraspråket. Samtidigt vill vi även att vår studie ska bidra med kunskaper för verksamma förskollärare och deras arbetslag hur de kan arbeta med att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl barnets förstaspråk som andraspråk. De olika språk som pratas av barnen i förskolan ska ses som en tillgång och barnens kulturella bakgrund ska uppmärksammas på ett konstruktivt sätt (Calderon 2004 s.8). Barn med ett annat modersmål ska få möjlighet att utveckla såväl deras första språk som det svenska språket. Enligt styrdokumentet ska alla barn erbjudas en förskola där de får utvecklas i sin egen takt, på sina egna villkor och med sin egen bakgrund som bas (Calderon 2004 s.8). Den språkliga och kulturella tillhörigheten som barnen har med sig i förskolan ska på så sätt tas tillvara (Calderon 2004 s.8). Enligt Fredriksson & Lindgren Eneflo (2019 s.12) anser pedagoger att det finns utmaningar och svårigheter med att i förskolan uppmärksamma de språk som barn pratar (Fredriksson & Lindgren, Eneflo 2019 s.12). I förskolans läroplan står det bland annat att språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman och därför behövs det att förskolan lägger en stor vikt på att stimulera barns språkutveckling (Lpfö 18 s.8).

Förskolan har en viktig roll att spela när det gäller flerspråkighet (Stier & Riddersporre 2019 s.26). Samspel som innefattar kommunikation sker hela tiden mellan pedagoger och barn. Genom olika kommunikativa situationer där de inblandade till exempel pratar, målar, skriver och kommunicerar på icke-verbala sätt skapas gemenskap. Genom den gemenskapen får barnen många möjligheter att utforska både sig själva och sin omgivning (Stier & Riddersporre 2019 s.26). Ett bra exempel på hur flerspråkiga barn kan inkluderas i förskolans verksamhet är att arbeta med digitala verktyg. Det kan handla om olika flerspråkiga aktiviteter som pedagoger väver in i många olika händelser som pågår i förskolan dagligen (Petersen 2020 s.138). Att använda digitala resurser i förskolans verksamhet är bra, men den kan aldrig ersätta leken och den mänskliga interaktionen (Petersen 2022 s.92). Nyttjandet av digitala resurser kan ändå ses som ett sätt att överkomma vissa svårigheter och hinder, såsom exempelvis att barn får höra sitt förstaspråk. Ett annat exempel på svårigheter som kan vara utmanande för pedagoger är att se till att alla flerspråkiga barn ska få möjligheten att utveckla sitt förstaspråk och minoritetsspråk (Petersen 2022 s.92). Digitala resurser gynnar inte alla barn i förskolans verksamhet och därför är det viktigt att pedagoger tänker efter vilken nytta digitala verktyg har för användning. Först och främst måste pedagoger använda kritiska blickar mot digitala verktyg och applikationer som används i förskolan om de är bra för verksamheten samt om de gynnar alla barn (Petersen 2022 s.93). En rutinaktivitet kan vara att pedagoger försöker föra in de olika språk som pratas av barnen, men även olika

projektarbeten i förskoleverksamheten. I ett projektarbete kan viktiga ord översättas till barnens olika språk. De barn som har svenska som sitt förstaspråk och även flerspråkiga barn får då både möta och lära sig några nya ord på de språk som kamraterna pratar (Petersen 2020 s.139). På samlingar kan pedagoger tillsammans med barnen lyssna på några sagor på andra språk än svenska med hjälp av sagoapplikationer (Petersen 2020 s.139). Att samtala med barnen dagligen är betydelsefullt för språkutveckling och vilket förhållningssätt pedagoger har när det kommer till det spelar också en stor roll (Johansson 2005 s.196). Den ömsesidiga respekten är en viktig del i kommunikationen mellan pedagoger och barn. Alla som befinner sig runt barnen och ingår i deras samspel är betydelsefulla personer för alla barns språkutveckling, vilket förstås kan förstås att det också gäller flerspråkiga barn (Johansson 2005 s.196). Samspelet i förskolans verksamhet är viktig för flerspråkiga barns språkutveckling och det behövs många tillfällen där flerspråkiga barn kan kommunicera med sina jämnåriga kamrater. Därför utgör leken en viktig roll och det behövs mycket tid som är avsatt för leken (Delblanc 2022 s.69).

Material som används i förskolan för att språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling är betydelsefull (Calderon 2004 s.38). Till exempel kan pedagoger i samband med sagostunder använda konkreta material som figurer som kommer i sagan. Att samtala om bilderna som finns i sagoböcker är också viktigt för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. En viktig aspekt när det kommer till att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling är att det kan göras i alla situationer som pågår i förskolans verksamhet, som till exempel vid blöjbyte och på-och avklädning (Calderon 2004 s.38). Åström (2023 s.85) skriver i sin avhandling att de barn som har annat modersmål än svenska och där det finns fler barn med annat modersmål än svenska har lägre delaktighet i det fria leken medan barnen är mer delaktiga i lärarledda aktiviteter. Flerspråkiga barn var mer delaktiga i lärarledda aktiviteter i mindre grupper (Åström 2023 s.85). Det är betydelsefullt att lyfta fram diskussionen om flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan. Den här studien riktas mot hur flerspråkiga barn får stimulering i språkutveckling samt hur förskollärarna anser att de arbetar med att språkstimulera flerspråkiga barn i deras språkutveckling både när det gäller barnens förstaspråk och andraspråk.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med den här studien är att få en fördjupad kunskap om förskollärares arbetssätt med att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl förstaspråk som i andraspråk. De frågeställningar som kommer att behandlas i denna studie är:

- Vad har förskollärare för uppfattning om stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling?
- Vilka arbetssätt använder förskollärare för att språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling?

3. Bakgrund

I det här avsnittet presenteras flerspråkighet i förskolan, förskollärares arbetssätt med flerspråkiga barn, stimulerande miljö i förskolan och samverkan kring flerspråkighet. Avslutningsvis beskrivs några av de mål som står i läroplanen som förskolan strävar efter att uppnå beträffande mål som handlar om språkutveckling.

3.1 Flerspråkighet i förskolan

Begreppet flerspråkighet handlar om en individs förmåga att tala och använda sig av fler än ett språk (Fast 2019, s.129). Utifrån olika teoretiska perspektiv kan begreppet flerspråkighet uppfattas olika. Utifrån de olika definitioner som finns kring flerspråkighet är det väldigt många eller några få som kan betraktas som flerspråkiga och detta kan bero på färdighetsnivån eller flyt i flera språk (Skolverket 2020). Andra definitioner av flerspråkighet fokuserar på hur ofta och i vilka sammanhang flera språk används (Skolverket 2020). Flerspråkighet kan definieras på många olika sätt och detta beror på om det syftas på kompetens, funktion, ursprung eller attityder. Barn kan lära sig flera språk parallellt med varandra (Björk-Willén 2019 s.33 - 34). När ett barn som har ett annat förstaspråk än svenska befinner sig i förskoleåldern och går i förskolan, genomgår barnet olika stadier i sin utveckling. Det första stadiet som barnet befinner sig i är att barnet är att hen omedvetet använder det språket som hen behärskar bäst från början. Sedan kan barnet befinna sig i en stadie där barnet är i en period av icke-kommunikation och är tyst. Det kan vara att flerspråkiga barn är medvetna om att deras omgivning inte reagerar på det de säger på det språket de talar, så att de här barnen blir tysta under en period. Nästa steg i det stadiet är icke kommunikation tillsammans med enstaka verbala uttryck på det nya språket, där vuxna föredras med kommunikationen. När flerspråkiga barn har kommit långt i sin språkutveckling så har de en samspelsförmåga på det nya språket vilket innebär att de kan samspela och integrera språkligt med alla barn. Varje fas kan anses vara en utmaning för barn och för vissa barn är det en större utmaning och för andra barn en mindre utmaning att lära sig det nya språket. Som pedagog måste man utgå ifrån barnets behov och erfarenheter (Björk-Willén 2019 s.34). I den här studien förstås flerspråkighet att barn talar mer än ett språk. Förstaspråk i den här studien är barnets modersmål och andraspråket är svenska.

3.2 Förskollärares arbetssätt med flerspråkiga barn

Pedagogens stöd är avgörande för flerspråkiga barns språkutveckling, för att barn är sociala varelser som lär sig språk i samspel med andra runt omkring sig (Gjems 2018 s.62). När pedagoger planerar aktiviteter med ett bestämt kunskapsinnehåll, bör planeringen även ha språkliga perspektiv och utgångspunkter eftersom språk och kunskap är kopplade till varandra. När språkliga aspekter är med i planeringen så gynnas språkutvecklingen och detta

kan kopplas till ett innehåll som är meningsfullt. Pedagogerna bör således vara medvetna om de språkliga aspekterna av kunskapsutvecklingen (Wedin 2011 s. 63 - 64). För att flerspråkiga barns språkutveckling ska stimuleras på ett fördelaktigt sätt är det betydelsefullt att pedagogen anpassar de olika aktiviteterna efter barnets erfarenheter, intressen och kompetenser. Samtidigt kan pedagogen skapa olika förutsättningar för flerspråkiga barn att samspela i olika språkliga aktiviteter med de andra barnen på avdelningen, både i mindre grupper men även i större grupper (Gjems 2018 s.66). Pedagoger kan använda många olika kommunikativa strategier med de flerspråkiga barnen om de inte har tillräckliga kunskaper i svenska än. Det kan till exempel vara att pedagoger kan benämna ordet på svenska, men även visa innebörden av ordet med kroppsspråk eller ha bildstöd nära till hands (Björk-Willén 2019 s.34). Alla barn i förskolan i Sverige ska ha samma möjligheter att få rätt stöd i deras språkutveckling både vad gäller förstaspråk och svenska språket. För att detta ska ske är det väsentligt att pedagogerna hittar olika strategier att uppmärksamma alla de språk som pratas av barnen i förskolans verksamhet, så att barnen känner sig delaktiga och inkluderade (Mellgren, Heilä-Ylikallio, Juslin, Magnusson & Svensson 2019 s.132). Den ökade flerspråkigheten i förskolan ger många rika möjligheter att kunna leka runt de språk som de flerspråkiga barnen redan har kunskaper när de börjar förskolan. För att hjälpa de flerspråkiga barn att kunna bygga vidare på de språkliga erfarenheterna som de har med sig kan förskolan involvera vårdnadshavarna i verksamheten. Detta kan vara till exempel att pedagogerna frågar vårdnadshavare om deras barn har någon favoritbok, sång och dans, för att visa sina kamrater (Wedin, Pettersson & Warström 2019 s.153).

3.3 Styrdokument

Sverige är ett mångkulturellt samhälle och förskolan är en social mötesplats som ska främja barns förståelse för värdet av mångfald (Lpfö 18 s.5). För att kunna både förstå och hantera olikheter och för att kunna leva sig in i andra människors villkor och värderingar är det viktigt att det i förskolan skapas mer förståelse för olika levnadsvillkor och kulturer. Av den anledning är det betydelsefullt att verksamheten i förskolan ska utgå för barns förståelse för olika språk och kulturer, inklusive de nationella minoriteternas språk och kulturer (Lpfö 18, s.6 - 8). Förskolan ska vara en levande social gemenskap, där barnen får trygghet samt vilja och lust att lära. Barn ska även uttrycka sig utifrån sina erfarenheter och deras sätt att tänka och visa respekt för detta samt förskolan ska erbjuda barnen en god miljö som är anpassad efter barns behov (Lpfö 18 s.5 - 6). Förskolan ska också ge barnen möjligheter att utveckla både det svenska språket och sitt förstaspråk, om barnet har ett annat förstaspråk än svenska. Dessutom ska det finnas möjligheter att använda teckenspråk vid behov (Lpfö 18, s.13 - 14). Samarbetet mellan förskolan och hemmen har en stor betydelse när det kommer till att ge barnen möjligheter att utvecklas efter sina förutsättningar (Lpfö 18.s.8).

3.4 Sammanfattning av bakgrund

Sammanfattningsvis finns det olika definitioner av vad flerspråkighet innebär och det som anses flerspråkighet beror på olika perspektiv och faktorer (Björk-Willén 2019 s.33). Det är viktigt att pedagoger utgår ifrån barnets behov och erfarenheter och beträffande flerspråkiga barn handlar det om att skapa olika förutsättningar för dem att samspela i olika språkliga aktiviteter med andra barn i olika grupper för att flerspråkiga barns språkutveckling ska stimuleras på ett fördelaktigt sätt (Gjems 2018 s.66). Pedagogerna kan även använda många olika kommunikativa strategier med de flerspråkiga barnen som till exempel kroppsspråk eller visuellt stöd. På förskolan får barnen möjlighet att använda olika verktyg och olika kommunikativa resurser som stöttar språkutveckling hos barnen (Mellgren et al.2019 s.130-131). Förskolan kan involvera vårdnadshavarna i verksamheten, för att hjälpa flerspråkiga barn att kunna bygga vidare på de språkliga erfarenheterna som de har med sig (Wedin, Pettersson & Warström 2019 s.153). Förskolan ska också ge barnen möjligheter att utveckla både det svenska språket och sitt förstaspråk (Lpfö 18, s.13 - 14).

4. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning som fokuserar språkstimulering av flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan. Fokus riktas mot hur pedagoger kan organisera den fysiska miljön, samspelet mellan barn och pedagoger, men även mellan barn och barn samt hur man som förskollärare kan använda digitala verktyg för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl deras förstaspråk som i det svenska språket, så att dessa barn kan känna sig delaktiga i förskolans verksamhet. Vi har använt tre databaser att söka forskning om stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Dessa databaser är DiVa, Swepub och Libris och de sökord som vi har använt för att hitta relevanta avhandlingar är: *flerspråkiga barn, språkstimulering, förskola*.

4.1 Pedagogiska möjligheter för flerspråkiga barns språkutveckling

Delblanc (2022 s.69) skriver i sin avhandling att samspelet i förskolan har en betydelsefull faktor i flerspråkiga barns språkutveckling. Det behövs många tillfällen där flerspråkiga barn kan kommunicera med sina jämnåriga kamrater och leken utgör en viktig roll i sådana sammanhang och det behövs mycket tid som är avsatt för barnens lek. Att kunna utforma lekmiljöer på ett bra sätt där flerspråkiga barn kan kommunicera med sina jämnåriga kamrater är således mycket viktig och något som pedagoger behöver planera på ett medvetet sätt (Delblanc 2022 s.69). Johansson (2005 s.196), som inte har specifikt studerat flerspråkighet i förskolan, att samtalet med alla barn, således också de flerspråkiga barn i vardagen, är betydelsefull för barnens språkutveckling. Pedagogernas förhållningssätt spelar en stor roll för att skapa kommunikationsprocesser i vardagen på förskolan, men att bara samtala räcker inte, utan Johansson (2005 s.196) menar att det handlar om hur man gör det.

Den ömsesidiga respekten lyfts fram som viktigt i kommunikationen mellan pedagoger och barn och alla runt barn som ingår i samspelet är betydelsefulla personer (Johansson 2005 s.196).

Delblanc (2022 s.63) lyfte fram i sin studie att den fysiska miljön är viktigt för flerspråkiga barns språkutveckling. Pedagogerna som ingick i Delblancs (2022 s.63) studien hade som mål att designa en miljö där fler av barnens språk kunde ses och höras. På detta vis utvecklades de pedagogiska möjligheterna att arbeta med barnens språkutveckling till att vara tillgänglig, inbjudande och personlig (Delblanc 2022 s.63). Johansson (2005 s.197) påtalar också att pedagoger aktivt kan arbeta med förskolemiljö, där de bland annat kan möblera om på ett medvetet sätt och att exempelvis vid måltiderna flytta matbordet till olika delar av avdelningen där kommunikationen mellan barn och pedagoger kan förstärkas. Pedagogerna kan förändra den fysiska miljön utifrån de intressen som alla barn, vilket också förstås kan omfatta de flerspråkiga barnen har med sig till förskolan. På detta vis kan pedagogerna skapa olika samtalsämnen utifrån det intresse som alla barn, inklusive flerspråkiga barnen, har med sig (Johansson 2019 s.197). Förskollärarna tillsammans med sina arbetslag har en stor roll när det gäller flerspråkiga barns språkutveckling. Förskollärares roll blir avgörande i såväl miljön som i barnens lek och även i de pedagogiska aktiviteterna (Delblanc 2022 s.72). Barnen kan positionera sig som en kommunikativ aktör i förskolans verksamhet och detta är starkt kopplade till att barn får de rätta verktygen för att kunna inta som kommunikativa aktörer. Därför är det viktigt att förskollärare ger genomtänkt stöd till flerspråkiga barns språkutveckling (Delblanc 2022 s.72). Även Johansson (2005 s.225) belyser i sin studie att barn involveras som kommunikativa aktörer i förskolan samt att barnen erbjuds många rika erfarenheter att kunna upptäcka och ha nära samspel med kamrater och pedagoger. Detta kan tolkas att det kan vara särskilt viktigt för de flerspråkiga barnen som behöver stöttning i det svenska språket (Johansson 2005 s.225).

4.2 Pedagogers arbete med fokus på flerspråkig språkutveckling

Flerspråkiga barns trygghet, språkutveckling i de språk de behärskar bäst och en god föräldrakontakt har en avgörande faktor att flerspråkiga barn ska stimuleras (Skans 2011 s.62). I Fredrikssons & Lindgren Eneflo (2019 s.7) studie upplever pedagoger dilemman när det gäller att språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling i deras förstaspråk. Enligt pedagoger som ingick i studien kan detta bero på att de inte kan tala barnets förstaspråk eller förstå vad barnet säger om de börjar prata på sitt förstaspråk i förskolan. Det kan också upplevas frustrerande när pedagoger anser att de inte behärskar barnets modersmål (Fredriksson & Lindgren Eneflo 2019 s.7), Såväl i Skans (2011 s.69) studie och i Fredrikssons & Lindgren Eneflo (2019 s.8) studie lyfts det fram som viktig att man som pedagog ska visa intresse för de kulturella och språkliga erfarenheterna som de flerspråkiga barnen har med sig i förskolan. Skans (2011 s.69) studie påvisar att kommunikationen med

flerspråkiga barn är det viktigaste och inte på vilket språk kommunikationen sker (Skans 2011 s.69). Även i Fredrikssons & Lindgren Eneflo (2019 s.9) studie anser pedagoger att det är viktigt att bekräfta de högtider som firas av flerspråkiga barn i förskolan, för att det anses vara en del av flerspråkiga barns kulturella identitet (Fredriksson & Eneflo Lindgren 2019 s.8).

I Fredrikssons & Lindgren Eneflo (2019 s.11 - 12) studie lyfts det fram att när pedagoger lär sig några ord på de språk som de flerspråkiga barnen talar visar pedagoger ett intresse för barnens kulturella uttryck och de språk som pratas av barnen i förskolan. Även i Skans (2011 s.111) studie framkommer det att pedagogerna lär sig några ord på de språk som pratas av barnen i förskolan. I båda studier har pedagogerna ett syfte att lära sig några ord på barnens språk är att flerspråkiga barnen ska känna gemenskapen i gruppen och att så många språk som möjligt av de språk som talas på förskolorna ska vara representerade genom att det finns bland annat böcker på avdelningarna där det finns flerspråkiga barn (Skans 2011 s.111). Både i Fredrikssons & Lindgren Eneflo (2019 s.11) studie och i Skans (2011 s.111) studie framkommer det att det finns pedagoger som pratar något av de språk som pratas av barnen i förskolan och dessa pedagoger anses vara språkliga resurser. Genom att det finns pedagoger som pratar något av de språk som de flerspråkiga barnen pratar utmanas även flerspråkiga barns lärande både på deras förstaspråk som såväl i andraspråket (Skans 2011 s.111). Det är viktigt att visa intresse och nyfikenhet för alla de språk som flerspråkiga barnen pratar i förskolan (Fredriksson & Lindgren Eneflo 2019 s.8). Det gäller också att bekräfta de språkliga resurserna hos barnet och även visa intresse för kommunikation som sker på andra språk (Fredriksson & Lindgren Eneflo 2019 s.8).

Både i Skans (2011 s.11) och i Fredrikssons & Lindgren Eneflo (2019 s.9) studier lyfts fram att material som används i förskolan för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling är av betydelse. Till exempel kan de flerspråkiga barnen stöttas vid sagostunder och förstå sagan bättre om pedagoger använder konkret material eller bilder som komplement till läsningen. Exempel på material som används vid sagostunder kan vara djur då pedagoger brukar bland annat läsa sagor om djur (Skans 2011 s.84). I Fredrikssons och Lindgren Eneflo (2019 s.9) studie använder pedagoger också olika material för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling genom till exempel böcker, olika applikationer såsom exempelvis PENpal, bilder och musik. Användandet av PENpal motiveras av pedagoger att barnen med hjälp av den får möjlighet att höra sitt modersmål (Fredriksson & Lindgren Eneflo 2019 s.9). PENpal är en sorts penna där flerspråkiga barn har möjlighet att lyssna på sagor på sitt förstaspråk samt att kunna spela in sig själv (Språkutvecklarna 2024 s.1).

4.3 Användning av digitala verktyg med fokus på flerspråkiga barns språkutveckling

Genom åren har det blivit ett starkare fokus på att använda digitala verktyg i förskolan och det har även varit ett stöd i att barn får använda sitt modersmål och minoritetsspråk (Petersen 2020 s.3). I läroplanen för förskolan (Lpfö 18) står det skrivet att förskolan ska arbeta med digitala verktyg (Petersen 2020 s.3). Resultatet i Petersens (2020 s.3) avhandling visar att pedagoger som ingick i studien lägger en stor vikt att de flerspråkiga barnen har rätt att höra sitt förstaspråk i förskolan, vilket kan göras med hjälp av digitala verktyg. Att barnen får möjlighet att höra och tala sitt modersmål i förskolan anser pedagoger är en viktig redskap för barnen och det skapas en erkännandekultur i de förskolor som ingick i studien (Petersen 2020 s.3).

Det framkommer också i Petersens avhandling att pedagoger arbetar med många olika flerspråkiga aktiviteter i förskolan och detta kopplar de till de aktiviteter som är återkommande i förskolan (Petersen 2020 s.137). Exempel på dessa aktiviteter kan vara projektarbete, samlingar, sagoberättelser och sånger. När de arbetar med projektarbete översätter pedagoger nyckelord som är viktiga i projektet till barnens språk. På detta vis försöker pedagoger designa en miljö där alla barns språk både syns och hörs i den dagliga verksamheten (Petersen 2020 s.137).

4.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Sammanfattningsvis påvisar den tidigare forskning att pedagogerna har en stor roll i flerspråkiga barns språkutveckling där pedagogerna kan ha bland annat som mål att designa miljön i förskolans verksamhet där barnens språk kunde höras och ses. Genom att designa en sådan miljö i verksamheten utvecklas pedagogiska möjligheterna att kunna arbeta med flerspråkiga barns språkutveckling som är tillgänglig, inbjudande och personlig (Delblanc 2022 s.63). Dialog som pågår hela tiden mellan pedagoger och barn är också en viktig del i flerspråkiga barns språkutveckling. Pedagogernas förhållningssätt har en stor betydelse för att stimulera flerspråkiga barn i såväl deras förstaspråk som i det svenska språket. Den ömsesidiga respekten mellan barn och pedagoger är grundläggande i kommunikationen (Johansson 2005 s.196). Det betonas även i tidigare forskning att det är viktigt att visa intresse och nyfikenhet för alla de språk som barnen har med sig i förskolan (Fredriksson & Lindgren Eneflo 2019 s.11 - 12). Det framkommer att pedagogerna använder konkret material för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling (Skans 2011 s.11). I Petersens (2020 s.137) avhandling visas att med hjälp av digitala verktyg kan pedagoger översätta nyckelord till barnens språk i ett projektarbete, men även lyssna på sånger och ha sagostunder på de språk som pratas av barnen (Petersen 2020 s.137). I vår studie blir det viktigt att se utifrån den tidigare forskning vilka arbetssätt som används av förskollärare och vilket

material de använder för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling samt hur tidigare forskning lyfter fram förskollärares användning av digitala verktyg för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling.

5. Teoriavsnitt

Det teoretiska utgångspunkten i det här arbetet är det sociokulturella perspektivet som grundar sig på Vygotskijs teorier att människan kan både tolka och förstå sin omgivning med hjälp av olika tecken (Lillemyr 2013 s.115). Det som har grundläggande betydelse för tänkandet och för lärandet är människans sociala kontexter och livsvillkor (Lillemyr 2013 s.115).

Barn är sociala varelser och det leder till att barn lär sig språket tillsammans med sin omgivning (Vygotskij 2018 s.147). Vidare menar Vygotskij (2018 s.147) att det som är allra viktigaste i barnets utveckling av språk och tänkande är att utvecklingen av tänkandet och språket korsas när barnet är i tvåårsåldern. I samspel med sin omgivning utökar barnen sitt ordförråd och börjar fråga vad saker och ting kallas för. Efter en snabb ökning av barnets ordförråd strävar barn att lära sig fler nya ord och detta gör de genom att barnen frågar aktivt vad ett nytt föremål heter när barnet ser det. Detta på grund av att barn har själv ett behov av ordet och aktivt försöker lära sig att behärska de tecken som hör till ett föremål och detta fungerar som en benämning och kommunikation med omgivningen (Vygotskij 2018 s.148).

Enligt Vygotskij (2018 s.404) hör det inre språket och yttre språket ihop, men att de utvecklas på olika sätt. Det yttre språket är den ljudmässiga sidan av språket och utvecklas hos barnet genom att det går från ett ord till en sammanlänkning av två eller fler ord och efteråt övergår till enkel fras. Efter att barnet har utvecklat det yttre språket till enkel fas, utvecklas det vidare till sammanlänkning av fraser. När barnet har utvecklat komplicerade satser efter sammanlänkning av fraser utvecklas ett sammanhängande språk. Barnets utveckling av det yttre språket går således från de olika delarna till en helhet när barnen har lärt sig att behärska språkets ljudande sida (Vygotskij 2018 s.405). Den inre sidan av språket som har en betydelsemässig funktion för språkets utveckling hos barnet utvecklas åt motsatt håll från det yttre språket. Utvecklingen av det inre språket hos barnet går från helheten till de olika delarna exempelvis från satsen till orden. Först senare lär sig barnet betydelser hos enskilda ord genom att dela upp sammansatta tankar som uttrycks i ett ord i en rad ordbetydelser som är anslutna med varandra (Vygotskij 2018 s.405). Barn kan utveckla det inre och yttre språket genom att exempelvis delta i olika språkaktiviteter i förskolan där pedagoger planerar för att barnen ska få möta bland annat ord, rim och ramsor.

I vår studie blir det viktigt att se hur förskollärarna med sina arbetslag arbetar med att flerspråkiga barn ska utveckla sitt språk och vilka aktiviteter de erbjuder barnen där de får träna på det inre och yttre språket.

5.1 Den närmaste utvecklingszonen

Vygotskij skiljer mellan två utvecklingsnivåer hos barn och dessa utvecklingsnivåer är den existerande utvecklingsnivå och den potentiella utvecklingsnivå (Lillemyr 2013 s.116). Enligt Vygotskij handlar den existerande utvecklingsnivån om att den utveckling som redan är fullföljd och den potentiella utvecklingsnivån handlar om den utveckling som är på väg att äga rum hos barnet (Lillemyr 2013 s.116). När barnet befinner sig i den potentiella utvecklingsnivån behöver barnet hjälp av pedagoger eller andra vuxna omkring sig att klara av lite mer utmanande uppgifter. Barnet kan också få hjälp av andra barn att klara av lite utmanande uppgifter om dessa barn kommit längre i sin utveckling (Lillemyr 2013 s.116). Den närmaste utvecklingszonen blir ett utrymme mellan den existerande utvecklingsnivån och den potentiella utvecklingsnivån. Enligt Vygotskij ska all undervisning i förskolan planeras i förhållande till den närmaste utvecklingszonen (Lillemyr 2013 s.116). I vår studie är den närmaste utvecklingszonen viktig eftersom förskollärarna med sina arbetslag behöver se och förstå hur varje flerspråkig barn ligger i sin språkutveckling i såväl deras förstaspråk som i det andraspråket genom de uppgifter som dessa barn kan klara på egen hand och med hjälp av pedagogerna. Vårdnadshavarna kan vara till hjälp genom att berätta för pedagoger hur barnet ligger till i sin språkutveckling när det gäller barnets förstaspråk.

5.2 Scaffolding

Scaffolding handlar enligt det sociokulturella perspektivet om stöttning (Mellgren et al.2019 s.164). I den här studien handlar det om stöttning av flerspråkiga barns språkutveckling i förskoleverksamheten. För att förskollärare ska kunna stödja barnet i språkutvecklingen måste förskollärarna veta hur barnet utvecklas språkligt och sedan stödja barnet i den närmaste utvecklingsnivå (Mellgren et al.2019 s.164). Detta stöd kan exempelvis ske genom att förskollärare med sina arbetslag är med i det fria leken, samtalar med barnen och hjälper till att läsa en meny om barnen exempelvis leker cafélekar. Språket kan användas som redskap genom att förskollärarna tillsammans med sina arbetslag gör en bedömning om hur mycket ett barn kan behöva stöd i sin språkutveckling samt hur man som förskollärare kan samtala med barn. Förskollärarna behöver variera stödet som flerspråkiga barn får, på grund av att alla barn är i olika behov av stöd. Det behövs en komplex kompetens och kunskap hos förskollärare, för att de ska både se, bedöma och ge stöd i lärandesituationer (Mellgren et al.2019 s.164-165). I vår studie kommer begreppet scaffolding vara till hjälp genom att se på vilket sätt förskollärarna ger stöd till flerspråkiga barns språkutveckling både när det gäller barnets förstaspråk och även det andraspråket.

5.3 Artefakter och mediering

Mediering handlar om samspel där samspel anses vara en mental funktion. Den mentala funktionen handlar om att kunna minnas, att kunna förmedla någonting med hjälp av språkets hjälp och detta blir en social handling. Inom det sociokulturella perspektivet har idén om mediering av de handlingar som är sociala där minnet och tänkandet både utvecklas och medieras är att språket fungerar som ett redskap som är psykologisk (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). Enligt Vygotskij anses språket vara en länk både mellan och inom människor - mellan den inre kommunikationen och det inre tänkandet. Språket anses också fungera som en länk mellan individen och samhället där människan har möjlighet att ta del av andras perspektiv och på detta sätt kunna ta en del av det sociokulturella och kollektiva erfarenheterna som medieras (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). I det sociokulturella perspektivet brukar det talas om det materiella och om det psykologiska redskapen och dessa två redskap har både för sig själv och tillsammans en stor betydelse för att människan ska ha en förmåga att kunna lära sig, utvecklas samt förstå omvärlden och kunna agera i den (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). Språk kan anses vara *artefakt* och detta på grund av att språkets redskap är skapade för att kunna kommunicera erfarenheter och kunskaper och detta betyder att människan behöver inte göra alla erfarenheter på egen hand. Många av dessa erfarenheter kan förmedlas av andra på många olika sätt. Kunskapsförmedlande funktioner som avser kommunikativa handlingar utvecklas i olika sociala sammanhang och kontexter med andra människor (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92 - 93). Forsberg Ahlcrona (2009 s.93) skriver i sin avhandling om tre kategorier som är övergripande av medierande artefakter: det *primära*, det *sekundära* och de *tertiära* artefakterna. *De primära artefakterna* handlar om kunskaper och färdigheter som brukar användas i förskolor och som har för syfte att bland annat bevara och överföra kunskap till nästa generation om materiella redskap. Vid den här artefakten skär medieringen på ett konkret sätt genom bland annat varierande språkliga, visuella eller musikaliska former. Exempel på de primära artefakterna i förskolan som pedagoger kan göra tillsammans med barnen är att man sjunger tillsammans med barnen och ramsar samt att arbeta med berättande genom bilder. *De sekundära artefakterna* har som syfte att sprida sociala egenskaper eller på vilka sätt man kan agera eller handla och detta handlar om den sociala praxis där olika verksamheter medieras och genomförs. Sekundära artefakter har en karaktär av mimetiska och kroppsliga aktiviteter såsom dans och teater. Exempel på de sekundära artefakterna i förskolan som pedagoger kan göra tillsammans med barnen genom att ha olika rörelseaktiviteter i förskolans verksamhet där pedagoger kan benämna med ord vilka rörelse man gör. *De terciära artefakterna* bildar ett område av möjliga världar och det består av fria regler och föreställningar och på detta vis erbjuder människor en tänkbar förändring av sociala praktiken. De möjliga världar anses vara en konstruktion som är föreställande som till en viss del reflekterar den aktuella världen. Människan kan både frigöra sig från den men också överskrida den. Exempel på de terciära artefakterna som pedagoger kan göra tillsammans med barnen i förskolan att alla tillsammans lär sig några ord på de språk som pratas av barnen på avdelningen som exempelvis hälsningsfraser (Forsberg Ahlcrona 2009

s.93).I vår studie kan dessa tre artefakter förstås som att flerspråkiga barn lär sig det svenska språket genom olika aktiviteter som förskollärarna erbjuder såsom genom musiken där barnen får möjlighet att sjunga tillsammans med pedagoger men även också dansa där pedagoger kan benämna med ord vilka rörelser man ska göra i dansen.

5.4 Sammanfattning av teoriavsnitt

Det sociokulturella perspektivet ligger som grund för detta här arbetet och den grundar sig på Vygotskijs teorier om att människan kan både förstå och tolka sin omgivning med olika tecken. Dessa tecken kallas för psykologiska redskap och språket anses vara ett av dessa tecken (Lillemyr 2013 s.115). Barn är sociala varelser och det leder till att barn lär sig språket tillsammans med sin omgivning (Vygotskij 2018 s.147). Vygotskij skiljer mellan två närmaste utvecklingszonen - *den existerande och potentiella utvecklingszonen*. Den existerande utvecklingszonen handlar om den utvecklingsnivå som redan är fullföljd och den potentiella utvecklingszonen handlar om den utvecklingsnivå som är på väg att äga rum (Lillemyr 2018 s.116). *Scaffolding* handlar om i den här studien om stöttning i stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling (Mellgren et al.2019 s.164). Mediering av sociala handlingar bidrar till att tänkandet och minnet utvecklas. Mediera innebär alltså en mental funktion, att lärandet sker i ett socialt samspel och där språket förstås vara ett psykologiskt redskap (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). Språk kan anses vara *artefakt* på grund av att språkets redskap är skapade för att kunna kommunicera erfarenheter och kunskaper och detta betyder att människan behöver inte göra alla erfarenheter på egen hand (Forsberg, Ahlcrona 2009 s.93). I vår studie kan det sociokulturella perspektivet förstås att flerspråkiga barn lär sig både sitt förstaspråk men även det svenska språket med sin omgivning. Begreppen i denna studie kan förstås att förskollärarna med sina arbetslag måste se på vilken utvecklingsnivå flerspråkiga barn ligger i sin språkutveckling och hur de kan stötta dem vidare i språkutvecklingen. Det sociokulturella perspektivet ska således bidra med förståelse av hur förskollärarna arbetar med stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling.

6. Metod

Kvalitativ metod är den metodologiska utgångspunkten för denna studie. Intervjun som metod för materialinsamling valdes för att ta reda på hur förskollärare anser att de arbetar med att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl deras förstaspråk som i andraspråk. Intervjun är en av de vanligaste och främsta metoderna som används för att komma åt respondenternas upplevelser och åsikter som är subjektiva (Alvehus 2023 s.111). Det är viktigt att se intervjuer som process. Genom intervjun integrerar intervjuaren med sina respondenter, där det går att ställa frågor (Alvehus 2023 s.111). Genom att intervjua erfarna förskollärare om deras arbetssätt kring hur de arbetar med att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling bidrar denna studie med fördjupad kunskap om hur de arbetar med dessa barn beträffande det (Kihlström 2007 s.47).

De sju intervjuerna utgår från den semistrukturerade intervjun som är en av de vanligaste intervjuerna. När man använder den semistrukturerade intervjun följer intervjuaren en intervjuguide. Semistrukturerade intervjuer handlar om att intervjuaren ställer följdfrågor och uppmuntrar respondenten att prata vidare. Det kan handla om följdfrågor där respondenten uppmuntrar att utveckla sitt svar (Kvale & Brinkman, 2014 s.105). Vi började intervjuerna, som utgick från en intervjuguide (se Bilaga 2), med några inledningsfrågor som handlade exempelvis om när respondenterna tog sin examen och med vilken åldersgrupp de arbetar med och sedan övergick frågorna till att handla det bredare temat som studien handlar om. I den delen hade respondenten större möjligheter att påverka intervjun, vilket Alvehus (2023 s.114) påtalar är viktigt när det kommer till intervjuer. När man intervjuar blir det viktigt att tänka på att vara beredd på att följa upp de intressanta spår som dyker upp under samtalet, för att på detta vis visa ett intresse för det som respondenten säger. När respondenten avslutar sin mening är det bra att intervjuaren är tyst en stund, för att respondenten får möjlighet att tänka efter och kanske berätta något mer (Alvehus 2022 s.115-116). För oss har det under intervjuerna varit viktigt att följa intervjuguiden som vi hade med oss till intervjun. Vi har också anpassat oss efter respondentens svar och ställer eventuella andra följdfrågor än de följdfrågor som vi de tänkt oss från början.

6.1 Urval

Vid planeringen av intervjun är det väsentligt att välja deltagare som är relevanta för det syfte man har i arbetet (Kihlström 2007 s.49). Vårt syfte med studien är att få en fördjupad kunskap och förståelse för hur förskollärare arbetar med att språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling såväl i deras förstaspråk som i det andraspråket. Med anledning av detta hade vi som urvalskriterium att de förskollärare som skulle tillfrågas att delta i studien arbetade på avdelningar där det finns flerspråkiga barn samt att de ska arbeta på olika förskolor. Vi valde att intervjua sju förskollärare som arbetar med barn i olika åldrar. Ett annat kriterium som vi hade var att informanterna skulle vara förskollärare som vi inte har arbetat med tidigare. Vi tog direkt kontakt med de tilltänkta deltagarna i de sju förskolorna i två kommuner via telefon och efter att de tackat ja till att ställa upp för intervjun skickades informationsbrev med samtyckesblankett och intervjufrågor till dem i förväg via e-mail.

6.2 Genomförandet

När intervjuaren ska intervjua de deltagarna som ska vara med i undersökningen är det först och främst viktigt att bestämma vilka frågor som ska behandlas. Dessa frågor måste vara kopplade till studiens syfte. De frågor som intervjuaren vill ställa till respondenter måste både introduceras och presenteras på ett sätt som är lätta att förstå (Alvehus 2023 s.120). Alla intervjuer skedde på plats i de förskolor där förskollärarna arbetade och intervjuer spelades in

med ljudupptagningen. Efter att intervjuerna var genomförda transkriberades det. Det finns både för- och nackdelar med att spela in intervjuer. En nackdel kan vara att respondenten känner sig störd och att hen kan känna att det är en begränsning i hur öppen hen kan vara. En fördel med att spela in intervjuer är att det kan vara en trygghet för intervjuaren, eftersom allt som sägs under intervjun kommer att finnas inspelat (Alvehus 2023 s.116). Tre av intervjuerna inklusive transkribering och sammanfattning genomfördes av oss tillsammans, medan de resterande fyra intervjuerna delade vi upp emellan oss och således utfördes intervjuerna, transkribering och sammanfattning av dessa av oss på varsitt håll. Efter att vi har transkriberat och sammanfattat dessa, gick vi igenom dem tillsammans.

6.3 Bearbetning och analys av data

Det första steget i vårt arbete med att analysera materialet var transkriptionen av ljudinspelningarna. Det finns många olika sätt att transkribera på och vilket sätt man väljer beror på vilken analys man vill göra (Alvehus 2023 s.117). Först har vi lyssnat på intervjuer många gånger och sedan sammanfattade vi dessa intervjuer i textform. Vissa delar transkriberades mer noggrant citat och sådant som var aktuellt för vårt syfte. Bland annat har vi transkriberat noggrant vilket material förskollärare använder som hjälp för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl deras förstaspråk som i andraspråk. Ett sätt att analysera intervjuer är att göra tematisk analys och det handlar om att intervjuaren får syn på det som framstår allra viktigaste för den som blir intervjuad (Löfgren 2021 s.168).

Användningen av tematisk analys kan vara särskilt bra om man studerar olika människors berättelser och vill se hur dessa berättelser står i förhållande till samma fenomen. För att göra jämförelser kan tematisk analys fungera som en bra grund (Löfgren 2021 s.168). Efter att vi har läst igenom alla transkriptioner av intervjuerna gjorde vi en tematisk analys, där vi började med att först jämföra intervjuerna för att se om det finns likheter i intervjuerna, och när vi fann likheter i svaren skapades teman. Vi kunde inte hitta några stora skillnader mellan intervjuerna, så bestämdes vi att bara fokusera på likheter. Efter det har vi kopplat det till det sociokulturella perspektivet och dess centrala begrepp, exempelvis vissa saker kunde vi koppla till utifrån förskollärarnas berättelser till den närmaste utvecklingszonen och så fortsatte vi tills vi har gått igenom alla intervjuer tillsammans.

6.4 Forskningsetiska övervägandet

I den här studien har hänsyn tagits till Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer. Dessa principer är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Patel & Davidsson 2019 s.84-85). Informationskravet handlar om att tilltänkta deltagarna blir informerade om studien och dess syfte och samtyckeskravet handlar om att inhämta deltagarnas godkännande att vara med i studien (Patel & Davidsson 2019 s.84-85).

Konfidentialitetskravet handlar om att alla personuppgifter om deltagarna ska förvaras på ett sätt där ingen obehörig kommer åt dem. Nyttjandekravet handlar om att insamlad material bara ska användas för forskningsändamål (Patel & Davidsson s.85). Innan vi gick ut för att göra intervjuer skrev vi ett informationsbrev med samtyckesblankett (se Bilaga 1) för att med hjälp av dem inhämta deltagarnas godkännande att vara med i studien. Deltagarna i vår studie har blivit informerade om konfidentialitetskravet om att deras personuppgifter kommer att förvaras på ett sätt där ingen obehörig kan identifiera dem. Vi har inte skrivit fram i vilka förskolor förskollärarna som ingick i vår studien arbetar samt har vi gett nummer istället för namn till förskollärarna (Patel & Davidsson 2019 s.95). Till slut blev deltagarna informerade om nyttjandekravet där all insamlad material vid intervjuerna kommer endast att användas för den här studien och när examensarbetet är klar kommer vi förstöra all insamlad material (Peter & Davidsson 2019 s.95).

6.5 Trovärdighet

Trovärdigheten handlar om att intervjuaren eller forskare samlar in data på ett sätt som är i en mängd som är tillräckligt för att kunna dra några slutsatser av studien (Roos 2021 s.114). Vi har valt att intervjua förskollärare som har lång erfarenhet av att arbeta med flerspråkiga barn. Att välja respondenter som har en lång erfarenhet av det område som har studerats anses vara mer trovärdiga (Kihlström 2007 s.49). Utifrån sina egna erfarenheter kommer respondenter svara på frågor som en berättelse och inte som en åsikt eller synpunkt (Kihlström 2007 s.49). Det som är viktigt att tänka på vid en kvalitativ intervju är att inte styra intervjun och att kunna undvika detta är det bra att fundera över sin egen förförståelse om det som studeras. Respondentens uppfattningar och föreställningar om det intervjuerna handlar om är av ett stort intresse och också det som är centralt (Kihlström 2007 s.48). Ett annat sätt att göra studien trovärdig är att spela in intervjuer med ljudupptagning eftersom allt som har sagts då kommer att finnas kvar. Att inte spela in intervjuer medför därför en risk att intervjuaren inte vet om de frågor man ställt varit ledande (Kihlström 2007 s.232). Med hjälp av inspelningen kan vi fokusera mer på små detaljer och vi kan också se till att inte missa något betydelsefullt i intervjuerna. Kihlström (2007 s.226) påpekar att genom att spela in kommer allt som sagts under intervjun med och man kan även höra sig själv om man ställer in frågorna på ett tydligt sätt och undvika risken av att tolka svaren utifrån sina tolkningar, utan att man förmedlar vad som egentligen sagts. För att vår studie ska vara trovärdig har vi gått utifrån intervjuguiden och vi har spelat in med ljudupptagning våra intervjuer.

7. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras det resultat som framkom i analysen. Först presenteras resultatet gällande förskollärarnas arbete, det vill säga den första forskningsfrågan som handlar om på vilket sätt förskollärare anser att de arbetar med att stimulera språkutveckling hos flerspråkiga

barn. Därefter presenteras den andra forskningsfrågan som handlar om vilket material och vilka arbetssätt förskollärare använder för att underlätta arbetet med att språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling. Slutligen presenteras analysen av resultatet där analysen har kopplats till den sociokulturella teorin och dess centrala begrepp.

7.1 Resultat

Först kommer det att handla om *samspel som grund för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling* och därefter kommer det handla om *digitala verktyg som språklig stöd, estetiska aktiviteter, samarbete med vårdnadshavarna* och *dokumentation av flerspråkiga barns språkutveckling*.

7.1.1 Samspel som grund för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling

Förskollärarnas utsagor om samspel som grund för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling har format denna temat om samspel som grund för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Alla förskollärare som deltog i intervjuerna anser att de arbetar med stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling genom att till exempel att arbeta med olika aktiviteter. Förskollärare 2 beskriver att de arbetar med många olika aktiviteter som innehåller matematik och språk och att dessa aktiviteter utgår från mål som finns i förskolans läroplan. Vidare berättar förskollärare 2 att de arbetar med stödmaterial och kategorikort genom att benämna och diskutera skillnader och likheter mellan föremål. På kategorikorten brukar det finnas en bild på någonting till exempel ett djur och under bilden står namnet på djuret. Barnen får ta dessa bilder med ord hem så att de kan även lära sig orden på sitt förstaspråk. Förskollärare 3 påtalar att de alltid försöker skapa spännande miljöer som inbjuder till berättande, fantasi och lek och att de också arbetar med att benämna saker med namn och pratar alltid svenska med barnen. Förskollärare 5 betonar att de också utgår från barnens specifika intressen och berättar om när vissa av barnen exempelvis tycker om Babblarna och så försöker de utforma lärmiljöer efter det intresse som barnen har i olika former, såsom med böcker, figurer och sånger. Hen betonar också att de brukar ha sångsamlingar, där de sjunger sånger på svenska för att genom sång utökas också ordförrådet på svenska. I arbetslaget har de märkt att flerspråkiga barn använder mycket engelska, fastän att de inte har engelska som sitt förstaspråk och att de alltid pratar svenska med barnen genom att benämna och sätta ord på det barnen håller på och undersöker. Förskollärarna som deltog i intervjuerna betonar att förhållningssättet som man har i förskolorna är viktigt för stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling och de är överens om att som pedagog ska man vara närvarande, lyhörd, flexibel och visa intresse för det barnet gör. Förskollärare 1 säger så här om förhållningssättet som de har på avdelningen:

Vi är närvarande pedagoger, har mindre grupper i verksamheten både för - och eftermiddag och vi har våra ansvarsbarn som vi följer noga i deras språkutveckling. Vi utgår från den lågaffektiva bemötande, arbetar med barnets proximala utvecklingszonen och även arbetar med att alla barn är lika oavsett vilket förstaspråk barnet har eller om barnet har svenska som sitt modersmål.

I citatet visas det att förskollärare 1 också berättar att de planerar undervisningen efter barnens utvecklingsnivå. Hen säger också att tillsammans i arbetslag följer de upp barns intresse dagligen där barn får lära sig några enstaka ord på svenska och efteråt utvidgar de det svenska språket. Förskollärare 4 belyser att de brukar också dela upp barnen i mindre grupper under dagen, eftersom det möjliggör för barnen att mötas, men också för att säkerställa att alla barn får talutrymme och mer tid med en pedagog. Pedagoger brukar även placera sig i rummet där flerspråkiga barn sitter och leker. När de är placerade där barnen är och leker får de möjlighet att följa flerspråkiga barnens språkutveckling även i det fria leken. Förskollärare 7 berättar att de uppmuntrar till interaktion genom att erbjuda barnen många möjligheter till samtal mellan barn och barn, men också mellan barn och pedagoger. Förskollärare 6 nämner att hen tillsammans med sitt arbetslag betonar vikten av att främja självständighet samt självförtroende hos flerspråkiga barn, så att de ska våga uttrycka sig på det svenska språket, men även på sina förstaspråk. Förskollärare 7 betonar att det viktigaste när man arbetar med flerspråkiga barns språkutveckling är att lyssna på barnen, för att genom att lyssna på och bekräfta det som barnet säger visar man ett intresse för barnet och det som barnet berättar. Vidare säger hen att det också är viktigt att betona och upprepa viktiga ord i samtalet så att det blir tydligt för barnet vad man pratar om. Till slut belyser förskollärare 7 att det blir också viktigt att använda lite kortare meningar och inte prata för fort, för att om man pratar lite långsammare med flerspråkiga barn så förstår de bättre vad exempelvis en pedagog vill berätta.

7.1.2 Estetiska aktiviteter

Förskollärarnas utsagor om att de arbetar med estetiska aktiviteter såsom bild och rörelse har varit en grund att skapa denna här teman. Förskollärarna i vår studie berättar att de använder estetiska lärprocesser, exempelvis bild, rörelse och sång samt att de använder rim och ramsor. Förskollärare 7 säger "vi använder flera olika uttrycksformer som kan stötta språkutveckling, till exempel bild, rörelse och sång". Förskollärare 3 säger att de använder bild som stöd och TAKK-tecken som är tecken som stöd. Förskollärare 3 berättar att de har ett dagsschema uppsatt på väggen på avdelningen:

Vi har dagsschema med bilder uppsatta på väggen inne på avdelningen. Dagsschemat går vi igenom varje dag, för att barnen lättare ska kunna förstå vad som händer under dagen. Genom att ha ett dagsschema uppsatt på väggen får barnen möjlighet att peka på och fråga om de inte riktigt förstår vad pedagogerna säger om vad som kommer hända under dagen. Vi använder även TAKK-tecken.

Utifrån citatet berättar även förskollärare 1 att de använder bild som stöd och TAKK-tecken för att underlätta för barnen att förstå vad som kommer hända under dagen. Förskollärare 1 belyser vidare att de arbetar mycket med rutinsituationer under dagen, exempelvis vid toalettbesök finns det bilder på varje steg barnet behöver göra. Exempelvis om barnet ska tvätta händerna efter toalettbesök eller utevistelse finns bilder hur barnen ska göra och

använder de tydliggörande pedagogik med barnen genom bland annat vara tydliga med sitt kroppsspråk. Förskollärare 4 instämmer och berättar att de också använder tydliggörande pedagogik med barnen, genom att använda bilder som stöd och TAKK-tecken samt att de är tydliga med sitt kroppsspråk och benämna och sätta ord på saker och på det barnet gör.

7.1.3 Digitala verktyg som språkligt stöd

Temat digitala verktyg som språkligt stöd har utformats utifrån det förskollärarna har berättat om under intervjun att de använder appen Pollyglott och QR-koder för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling. Förskollärarna i vår studie använder appen Polyglott och QR-koder som underlättar arbetssättet med språkstimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Appen Pollyglott är en applikation där det finns böcker inlästa på alla språk som pedagoger använder för språkutveckling i förskolan och QR-kod är en länk till olika språkutvecklande appar i förskolan. Två av sju förskollärare i vår studie berättar att de arbetar mycket med praxisalfabetet. Förskollärare 3 säger så här angående deras arbetssätt med praxisalfabetet som är ett ljud alfabet: "vi jobbar också med praxisalfabetet som är ett ljudalfabet, där vi lär oss hur bokstäverna låter och vi formar ljudet till korta svenska ord. Förskollärare 1 berättar även att de arbetar också med praxisalfabetet. Hen berättar vidare att de även arbetar med sammansatta ord, där barnen försöker sätta ihop två ord till ett exempelvis hus + vagn blir husvagn. Sex av sju förskollärare i vår studie berättar också att de använder appen Polyglott där de kan tillsammans med barnen både lyssna och läsa sagor och det finns även sagor på barnens förstaspråk. De arbetar mycket med högläsning, där barnen får chansen att återberätta sagan och om något barn har svårt att återberätta sagan så hjälper pedagogerna barnet med början, så att barnen får fortsätta berätta själv. En förskollärare säger att de använder QR-koder för sånger och för olika böcker på olika språk och dessa QR-koder kan även vårdnadshavare använda. Förskollärare 6 påtalar att det är viktigt att säkerställa att flerspråkiga barn känner sig delaktiga och inkluderade i den dagliga verksamheten.

För att vi ska kunna säkerställa att flerspråkiga barn ska känna sig delaktiga och inkluderade i den dagliga verksamheten gör vi anpassningar genom att erbjuda aktiviteter och material som representerar olika kulturer och språk. Exempel på det material som är inkluderande i förskolans verksamhet är bilder med siffror, färger, hälsningsfraser och sånger på olika språk samt att lyssna på böcker på olika språk via appen Polyglott.

I citatet ovan betonar förskollärare 6 att de genom att göra anpassningar bidrar till att de flerspråkiga barnen ska känna sig delaktiga och inkluderande i förskolans verksamhet och att denna mångfald bidrar till en positiv och inkluderande miljö för alla barn oavsett den språkliga bakgrunden. Förskollärare 1 säger att de använder Google translate, för att med hjälp av Google translate kan de översätta vissa ord på de språk som pratas av barnen inne på avdelningen.

7.1.4 Samarbete med vårdnadshavare

Förskollärarnas berättelser i vår studie att samarbetet med vårdnadshavarna är viktigt har utformat detta tema. Samtliga förskollärare i vår studie belyser att samarbetet med vårdnadshavarna är viktiga för flerspråkiga barns språkutveckling, för att de gör en stor skillnad. Pedagoger kan bland annat fråga dem om vad något ord heter på deras modersmål. Förskollärare 2 säger så här angående att ha ett nära samarbete med vårdnadshavare: "Det är viktigt att fortsätta involvera föräldrarna, för de gör en stor skillnad och om något barn har inte förstått något kan föräldrarna berätta på modersmålet". Förskollärare 5 belyser att de får hjälp av vårdnadshavarna att lära sig viktiga ord på barnets förstaspråk: "Vi får hjälp av föräldrar att lära oss viktiga ord på barnets modersmål, exempelvis siffror, hälsningsfraser och några ord som förstärker det de säger. Det kan till exempel vara ord som används vid matbordet, exempelvis vatten, mjölk, gaffel, kniv, sked". I citatet nämner förskollärare 7 att de alltid försöker ha en bra kontakt med vårdnadshavarna. En gång per termin har de utvecklingssamtal berättar alla förskollärare i våra intervjuer. Förskollärare 1 berättar att vid utvecklingssamtal erbjuds det tolk:

Vid utvecklingssamtal erbjuds det tolk till vårdnadshavarna, men om vårdnadshavarna avböjer tolk visar de det material de arbetar med på avdelningen och med hjälp av materialet försöker vi beskriva hur vi arbetar med flerspråkiga barns språkutveckling och hur långt deras barn har kommit i sin språkutveckling. Samt brukar vi gå runt med vårdnadshavarna på avdelningen och visa vad de arbetar med.

I citatet ovan visas att förskollärare 3 betonar att ibland måste hen boka en tolk till utvecklingssamtal, för att vissa utvecklingssamtal kan bli svåra och på detta sätt blir det lättare att vårdnadshavarna får information på sitt modersmål än att berätta på engelska eller svenska. På alla förskolor som ingick i studien finns det även pedagoger som kan prata vissa av barnets språk och de anses vara betydelsefulla personer för att de underlättar kontakten med både barn och vårdnadshavare. Förskollärarna i vår studie nämner också att vid utvecklingssamtal kan de pedagoger som talar någon av barnens språk på förskolan närvara vid utvecklingssamtal om vårdnadshavarna ger sitt godkännande till det och på detta vis behöver de inte alltid boka en tolk. Alla förskollärare som ingick i vår studie betonar att det är viktigt att vårdnadshavarna känner sig trygga med förskolan och betonar vikten av att barn ska vara på förskolan, för att barn lär sig språket tillsammans med sina kamrater och pedagoger. Förskollärarna berättar även att de brukar uppmana vårdnadshavarna att det är viktigt att prata med sina barn sitt förstaspråk hemma, för att då blir det lättare att lära sig det svenska språket.

7.1.5 Dokumentation av stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling

Förskollärarnas utsagor om dokumentation av stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling har varit grund för att skapa det här teman. För att följa upp varje barns språkutveckling och stödja barnet vidare i dess språkutveckling använder förskollärarna olika verktyg för att dokumentera flerspråkiga barns språkutveckling. Förskollärare 4 påtalar att tillsammans med sitt arbetslag skriver observationer på vad barnen säger och det gör de även när de har temaundervisning: "Vi skriver anteckningar på post-it-lappar i utbildningen, det vill säga i den spontana verksamheten. Dessa går vi igenom och reflekterar kring en gång i månaden". Förskollärare 4 betonar vidare att de har även språkstrategi som alla pedagoger har tagit fram tillsammans och utifrån den språkstrategi följer de upp språkutveckling hos flerspråkiga barn. Förskollärare 5 berättar att vid reflektion och dokumentation av flerspråkiga barns språkutveckling och behov använder de observationer och foto, medan förskollärare 6 beskriver att de använder olika observationstekniker för dokumentation av flerspråkiga barns språkutveckling såsom portföljer, videoinspelningar och anteckningsbok. Förskollärare 7 säger att de också använder observation som dokumentationsverktyg och genom observationer ser de hur långt varje barn har kommit i sin språkutveckling och utifrån det ser de att det behövs mer språkträning. Förskollärare 2 berättar att de observerar med hjälp av anteckningar där de tar tillvara barnens intresse som vägledning för fortsatt arbete med språkutveckling hos flerspråkiga barn. Förskollärare 3 berättar också att de använder observationer i form av anteckningar för att se hur långt flerspråkiga barn har kommit i sin språkutveckling och utifrån det planerar de sin fortsatta verksamhet. Förskollärare 1 berättar att de använder plattformen Informentor:

Vi använder plattformen Informentor där det finns läroplansmål och håller kontinuerligt koll på barnens språkutveckling. Vi använder även ett dokument som vi kallar för hålla koll där vi pedagoger fyller när barnet säger tvåordsmeningar och efter en månad kollar vi igen om barnet kan beskriva en sak med fler ord.

De övriga förskollärarna som ingick i vår studie berättar att de använder plattformen Unikum där de kontinuerligt följer upp alla barns språkutveckling med hjälp av de observationer som de gör i verksamheten under alla aktiviteter som pågår dagligen.

7.1.6 Sammanfattning av resultat

Sammanfattningsvis visar resultaten att förskollärarna med sina arbetslag arbetar mycket med samspel mellan pedagoger och barn samt mellan barn och barn för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling. Enligt förskollärarna arbetar de med många olika aktiviteter som innehåller bland annat matematik och språk samt att de delar barnen i mindre grupper där barnen får möjlighet till talutrymme och mer tid med en pedagog. Förskollärarna med sina arbetslag använder också estetiska läroprocesser såsom bild, rörelse och sång som hjälp att

kunna språkstimulera flerspråkiga barns språkutveckling. Det används också appen Pollyglott och QR-koder som en hjälp och även tar de hjälp av Google Translate där de kan översätta några viktiga ord till barnens förstaspråk. Samarbetet med vårdnadshavarna ses som en viktig del i flerspråkiga barns språkutveckling i såväl barnens förstaspråk som i andraspråk. Det finns även pedagoger som talar någon av de språk som talas av barnen i förskolorna och de anses vara betydelsefulla personer. Förskollärarna med sina arbetslag använder många olika verktyg för att dokumentera flerspråkiga barns språkutveckling såsom observationer och anteckningar. De använder även plattformen Informentor och Unikum där de kontinuerligt följer upp flerspråkiga barns språkutveckling.

7.2 Analys

Analysen presenteras i tre delar som är kopplade till teorin och dess centrala begrepp och kommer utgå ifrån studiens forskningsfrågor. Den första forskningsfrågan handlar om hur förskollärare anser att de arbetar med att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling och den andra forskningsfråga handlar om vilka arbetssätt använder förskollärare för att underlätta arbetet med stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Utifrån de svar som vi har fått och beskrivit i resultatdelen kommer analysdelen handla om *socialt lärande, språklig stöttning och verktyg för lärande och mediering*.

7.2.1 Socialt lärande

Enligt Vygotskij (2018 s.147) är barnen sociala varelser och lär sig språket tillsammans med sin omgivning. Förskollärarna i vår studie är överens om att flerspråkiga barn lär sig både sitt förstaspråk och även det svenska språket med sin omgivning och därför uppmanar de vårdnadshavarna att barnen ska komma till förskolan, för att tillsammans med sina kamrater och pedagoger lär de sig det svenska språket. Det finns även pedagoger i de förskolorna där förskollärarna i vår studie arbetar som talar som någon av de språk som barnen talar i förskolan och de kan vara stöttning i barnets förstaspråk. Förskollärarna med sina arbetslag uppmanar vårdnadshavarna att prata med sina barn deras förstaspråk hemma, för att det blir lättare för barnen att lära sig det svenska språket i förskolan. Vygotskij (2018 s.148) menar vidare att barn i samspel utökar sitt ordförråd och börjar fråga vad saker och ting kallas för. Efter att barnen har utökat sitt ordförråd strävar de att lära sig ännu fler ord och aktivt försöker lära sig att behärska de tecken som hör till ett föremål. På detta vis kan barnen kommunicera med sin omgivning (Vygotskij 2018 s.148). Förskollärarna berättar i vår studie att de har många aktiviteter med flerspråkiga barn där de har med sina arbetslag syfte att flerspråkiga barn ska utöka sitt ordförråd på svenska språket genom att till exempel rim och ramsor, sammansätta ord och att även barnen får möjlighet att beskriva en sak med sina egna ord. Vidare belyser förskollärarna att de delar upp barnen i mindre grupper där barnen får möjlighet till talutrymme och även tid med en pedagog. Rim och ramsor uppskattas av alla

barn även om de barn som inte har kommit så långt i sin utveckling av det svenska språket samt att förskollärarna med sina arbetslag benämner och sätter ord på det barnen berättar. Genom det yttre språket som är ljudande sidan av språket och genom den inre språket som har en betydelsemässig funktion för språkets utveckling (Vygotskij 2018 s.405) kan pedagoger genom olika aktiviteter både ljuda bokstäver men även att barnen lär sig vad ordets betydelse. Förskollärarna i vår studie nämner att de arbetar en hel del med sammansatta ord och där kan förskollärarna med sina arbetslag ljuda bokstäverna i ordet men samt att barnen lär sig vad ordet betyder. Förskollärarna berättar att när de arbetar mycket med sammansatta ord så kan barnen till slut både ljuda ordet samt förstå vad ordet betyder.

7.2.2 Språklig stöttning

Språklig stöttning utgår i den här studien från begreppet scaffolding. Enligt Mellgren (et al. 2019 s.164) handlar språklig stöttning att förskollärare ger stöttning åt alla barn som kan även tolkas att det gäller även flerspråkiga barn i svenska språket och detta kopplar vi till vår studie att förskollärare med sina arbetslag stöttar flerspråkiga barn i såväl deras förstaspråk som i svenska. Förskollärarna i vår studie belyser att de använder tydliggörande pedagogik med flerspråkiga barn exempelvis genom att använda bild som stöd, TAKK-tecken och att vara tydliga med kroppsspråket. Flerspråkiga barn i förskolan befinner sig på olika nivåer i svenska språket och som pedagog måste man stötta varje barn individuellt i deras språkutveckling både när det gäller deras förstaspråk men även andra språket. Det som förskollärarna och deras arbetslag har märkt är att rim och ramsor är väldigt roligt och lärorik för flerspråkiga barns språkutveckling för att även de barn som inte har kommit långt i sin utveckling av svenska språket är med för att det underlättar för flerspråkiga barn att komma igång med svenska. Samtliga förskollärare i studien är överens om att det är viktigt att vara närvarande och inlyssnande och samt uppmuntra till interaktion genom att kunna erbjuda många möjligheter till kommunikation mellan barn och barn samt mellan barn och pedagoger. Det sociokulturella perspektivet utgår också ifrån att det finns barn som har kommit längre i sin språkutveckling och de kan vara till hjälp för de barn som inte har kommit så långt i sin språkutveckling både när det gäller barnets förstaspråk samt det svenska språket. Att förskollärarna uppmuntrar till interaktion mellan barn och barn i förskolans verksamhet kan förstås som att de flerspråkiga barn som har kommit längre i sin språkutveckling både på sitt förstaspråk, men även i svenska kan dessa barn stötta de andra flerspråkiga barn på avdelningen som inte har kommit så pass långt än i sin språkutveckling på båda språken. Det kan vara till exempel genom att berätta vad något föremål heter antingen på deras förstaspråk eller på svenska. Förskollärarna har dock det största ansvaret att stötta flerspråkiga barn i språkutveckling utifrån de behov och erfarenheter som barnet har med sig i förskolan samt att involvera vårdnadshavarna att de stöttar barnen hemma när det gäller stimulering av förstaspråket. Utifrån det sociokulturella perspektivet är förskollärarnas

roll att planera, genomföra och utvärdera miljöer som lockar till lek och lärande (Mellgren et al.2019 s.164-165).

7.2.3 Verktyg för lärande och mediering

För att det ska vara betydelsefullt för flerspråkiga barn att befinna sig i förskolan och utvecklas språkmässigt samt svenska språket använder förskollärarna i den här studien olika material som tydliggör undervisningen. Förskollärarna är överens om att förhållningssättet har en avgörande roll och som pedagog ska man vara närvarande, flexibla, lyhörda samt visa intresse för det barnet gör dagligen både i det spontana och i planerade verksamheten. Detta kan kopplas till att i det medierande kunskaper spelar förhållningssättet en stor roll (Forsberg Ahlcrona 2009 s.27). Språket anses vara ett medierande redskap genom vilket lärandet sker samt innefattar språket också skriftspråket, bilder, teckenstöd, kroppsspråk och genom estetiska lärprocesser såsom dans och sång (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). I resultatet framkommer det att förskollärarna tillsammans med sina arbetslag använder mycket bild som stöd, TAKK-tecken, språklekar, praxislafabet, rim och ramsor. Det framkommer också av förskollärarna att de använder sig av sång och rörelse som estetiska lärprocesser. Genom att flerspråkiga barn sjunger, rimmar och ramsar, tränar barnen munmotorik och ordförrådet utökas. Detta har vi kopplat till de primära artefakterna, där språket kan läras sig genom musikaliska former och detta förutsätter mediering av kunskaper och färdigheter (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). Detta har vi även kopplat till de sekundära artefakterna, där de sekundära artefakterna består av mimetiska och kroppsliga aktiviteter (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92) då förskollärarna har berättat att de har mycket rörelse i förskolans verksamhet. När de har rörelserna brukar de göra samma rörelser vid flera tillfällen och benämner med ord vilka rörelser de gör. Att barnen får möjlighet att sjunga där de tränar munmotorik kan också ses som kroppsliga aktiviteter för då kan pedagogerna tillsammans med barnen göra olika rörelser till sång. De tertiära artefakterna kan pedagoger lära sig bland annat några hälsningsfraser och siffror på de språk som talas av barnen inne på avdelningarna (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92). Detta kopplar vi till vår studie genom att förskollärarna har berättat att de lär sig några hälsningsfraser på barnens språk, men även att räkna, sjunga några sånger. Förskollärarna med sina arbetslag lär sig även vad bestick, mjölk och vatten heter på barnets språk och att det finns böcker och alfabetet inne på avdelningar på de språk som talas av barnen.

7.2.4 Sammanfattning av analys

Sammanfattningsvis lär sig alla barn, inklusive flerspråkiga barn språket tillsammans med sin omgivning och barnens intensiva sociala kontakter leder till en tidigt kommunikationsmedlen (Vygotkij 2018 s.147). Detta kunde kopplas till att förskollärarna i vår studie delar barnen i mindre grupper under dagen där barnen får möjlighet till talutrymme och mer tid med en

pedagog. När barnen är delade i mindre grupper kan pedagoger se på vilken utvecklingsnivån ligger flerspråkiga barn i sin språkutveckling. Detta kan pedagoger se genom de uppgifter som barnet klarar på egen hand och vilka utmanande uppgifter barnet behöver ha för att komma längre i sin språkutveckling (Lillemyr 2013 s.116). För att stötta flerspråkiga barn i deras språkutveckling måste förskolepersonalen stötta varje barn individuellt. Detta på grund av att varje barn ligger på olika nivåer i sin språkutveckling och vilket stöd ska flerspråkiga barn få kan pedagoger bedöma genom till exempel samtal med barnen. Det är viktigt också att pedagoger vet vilka behov och erfarenheter flerspråkiga barn har med sig i förskolan (Mellgren et al. 164). Med hjälp av mediering och artefakter använder pedagoger många olika material för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling (Forsberg Ahlcrona 2009 s.92-93). I vår studien framkommer det att förskollärarna tillsammans med sina arbetslag använder tydliggörande pedagogik med hjälp av bland annat bild som stöd och TAKK-tecken, för att stödja flerspråkiga barn i deras språkutveckling.

8. Diskussion

I den här delen presenteras metod - och resultatdiskussionen. Under metoddiskussionen diskuteras vårt val av intervju som metod. I resultatdiskussionen diskuteras de resultat som vi har fått utifrån tidigare forskning.

8.1 Metoddiskussion

De resultat som vi har fått i vår studie är endast giltiga i de förskolor där förskollärarna som ställde upp för intervjun arbetar. På detta vis kan inte slutsatserna anses vara generella, då alla förskolor har sina egna arbetsmetoder om hur de arbetar med att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling i såväl deras förstaspråk som i andraspråk. I vår yrkesroll kan vårt resultat som vi har fått ha konsekvenser då det blir svårt för oss att hitta olika metoder och aktiviteter som passar alla barn. Det kan bli svårt att veta hur många flerspråkiga barn förstår av de olika aktiviteterna som förskollärare med sina arbetslag gör tillsammans med barnen. De barn som inte har kommit så pass långt i sin språkutveckling på det svenska språket kan inte reflektera på samma sätt över de aktiviteter som görs i förskolans verksamhet som de barn som har kommit längre i sin utveckling av det svenska språket och det blir oftast en tolkning av pedagogerna när pedagoger sitter och reflekterar. Resultatet visade även att det är viktigt att ha ett bra samarbete med vårdnadshavare, för att de anses vara värdefulla personer för flerspråkiga barns språkutveckling och alla förskollärare i vår studie anser att de har ett bra samarbete med vårdnadshavare. Intervjufrågors utformning och följdfrågor vi ställde har troligtvis påverkat de svar vi fick samt kan ha påverkat att vi har sett stora likheter i förskollärarnas svar på våra frågor. Inledningsvis tänkte vi oss att vi skulle intervjua sex förskollärare, för att vi skulle hinna göra alla intervjuer, transkribera och sammanställa svaren. Det slutade med att vi gjorde sju intervjuer, för att en förskollärare hörde av sig i

efterhand och ville delta och vi kunde inte tacka nej. Att göra sju intervjuer tyckte vi var tillräckligt, för att det visade sig att det gav tillräckligt med data för att få fram ett resultat. Genom att intervjuerna har spelats in med ljudupptagning har allt som respondenterna har sagt kommit med och detta är också ett sätt att göra studien trovärdig (Kihlström 2007 s.232). En nackdel att göra intervjun är att som student eller forskare kan det vara svårt att hitta personer som vill ställa upp för intervjuer, på grund av olika orsaker. Vi hade tur att hitta rätt så snabbt sex förskollärare att intervjua som vi har tänkt i början, men det är viktigt att ha i betanke att det kan ta tid för studenter och forskare att hitta personer som vill ställa upp för intervjun och därför måste man vara i god tid när en studie ska göras. Detta på grund av att studenter och forskare brukar ha begränsat med tid att slutföra undersökningen.

8.2 Resultatdiskussion

När vi gick ut med vår undersökning ville vi få fördjupade kunskaper om förskollärares arbetssätt med att stimulera flerspråkiga barn i såväl deras förstaspråk som i andraspråk. De förskollärarna som vi har intervjuat i vår studie arbetar med stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling genom att de har olika aktiviteter med barnen som är språkutvecklande såsom rim och ramsor, sammansatta ord. Förhållningssättet som förskollärarna har tillsammans med sina arbetslag i förskolorna är att som pedagog ska man vara närvarande, lyhörd, flexibel och visa intresse för det barnen gör dagligen i förskolans verksamhet. Likheter som vi ser mellan vårt resultat och den tidigare forskning är förhållningssättet man har i förskolor spelar en stor del i flerspråkiga barns språkutveckling, likt det som Johansson (2005 s.196) skriver i sin studie, trots att hon inte har studerat specifikt flerspråkiga barn, utan syftar till alla barn. Samspelet mellan barn och barn och mellan barn och pedagoger anses vara också viktigt av förskollärarna som deltog i vår studie och även Delblanc (2022 s.69) lyfter i sin studie att samspelet i förskolan är en viktig faktor för flerspråkiga barns språkutveckling. Enligt Gjems (2018 s.92) är barn sociala varelser och de lär sig språket tillsammans med sin omgivning och förskollärarna i vår studie berättar att de uppmuntrar att barn ska komma till förskolan, för att tillsammans med andra barn och pedagoger lär de sig det svenska språket. Wedin (2011 s.63 - 64) påtalar att det är viktigt att när pedagogerna planerar olika aktiviteter med ett bestämt kunskapsinnehåll, bör denna planering utgå från språkliga perspektiv och utgångspunkter, för att språk och kunskap är kopplade till varandra. När pedagogerna har de språkliga aspekterna med i planeringen så gynnas språkutvecklingen hos alla barn, men framförallt hos flerspråkiga barn och detta kan kopplas till ett innehåll som är meningsfullt. Enligt förskollärarna i vår studie när de planerar olika aktiviteter i förskolan som innehåller språk som till exempel använder de mycket kategorikort där de diskuterar tillsammans med barn likheter och skillnaderna mellan föremål och att det brukar stå under bilden vad föremålet heter, men även sammansatta ord och rim och ramsor.

En annan likhet som vi fann i de svar som vi har fått av förskollärarna och i Gjems (2018 s.66) text är att planeringen av olika aktiviteter, men även i det fria leken bör alltid utgå från barnens intresse, erfarenheter och behov samt att flerspråkiga barn ska samspela med alla på avdelningen, både med sina kompisar och pedagoger. Detta ska ske både i mindre grupper, men även i en stor grupp. Förskollärarna motiverar att de delar barnen i mindre grupper, på grund av att barnen får mer talutrymme och mer tid med en pedagog. Även Delblanc (2022 s.72) betonar i sin avhandling som vi kunde förknippa med de svar som vi har fått att förskollärarna med sina arbetslag har en stor roll att utforma miljön utifrån de intresse och behov som flerspråkiga barn har med sig i förskolan. Till exempel berättade förskollärarna i vår studie att när barnen visar intresse för Babblarna, försöker de utforma miljön i verksamheten där de tar fram bland annat böcker.

Förskollärarna betonar att de brukar lära sig några ord på barnens förstaspråk och enligt både Skans (2011 s.111) studie och Fredriksson & Lindgren Eneflos (2019 s.11 - 12) studie visar pedagogerna på detta vis ett intresse för barnens kulturella uttryck och de språk som pratas av barnen inne på avdelningen när pedagogerna lär sig något ord på barnens förstaspråk. När förskollärarna med sina arbetslag vill lära sig något ord på barnens språk frågar de vårdnadshavare om hjälp och använder digitala verktyg såsom Google Translate, där de kan översätta viktiga ord till barnens förstaspråk. Petersen (2020 s.3) skriver i sin avhandling att de pedagoger som ingick i hennes studie lägger en stor vikt att flerspråkiga barn har rätt att höra sitt förstaspråk och i vår studie tolkar vi de svar som vi har fått av förskollärarna att de flerspråkiga barn har också rätt att höra sitt förstaspråk med hjälp av appen Pollyglott och QR-koder där barnen kan både lyssna på böcker och sånger på sitt förstaspråk samt att förskollärarna med sina arbetslag lär sig bland annat hälsningsfraser och siffror på barnens förstaspråk. Det framkommer i vår studie att det finns pedagoger som pratar någon av de språk som pratas av barnen i förskolans verksamhet. Dessa pedagoger anses vara betydelsefulla personer i kontakt med både barn och vårdnadshavare och enligt Skans (2011 s.111) utmanas flerspråkiga barn i sitt förstaspråk som i andraspråket när det finns pedagoger som pratar någon av de språk som pratas av barnen i förskolan. Det som inte framkommer tydligt i vår studie är om flerspråkiga barn utmanas i sitt förstaspråk av de pedagoger som pratar något av de språk som pratas av barnen i förskolan. Detta kan bero på att övriga pedagoger som inte pratar barnets förstaspråk upplever ett dilemma kring barnets förstaspråk, då de inte själva behärskar barnets förstaspråk. Även i Fredrikssons & Lindgren Eneflos (2019 s.7) studie upplevde pedagoger ett dilemma att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling på barnets första språk då de inte pratar själva barnets förstaspråk.

9. Slutsatser

Studiens syfte var att få en djupare kunskap om förskollärares arbetssätt kring stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling i såväl deras förstaspråk som i andraspråk. Utifrån resultaten använder förskollärarna olika material och verktyg för att stimulera flerspråkiga

barns språkutveckling i såväl deras förstaspråk och i andraspråket samt är det viktigt att involvera vårdnadshavarna i det dagliga verksamheten för att de anses vara värdefulla personer för flerspråkiga barns språkutveckling. I samspel med omgivningen lär sig flerspråkiga barn språk (Vygotkij 2018 s.148). På vilken utvecklingsnivå flerspråkiga barn ligger i sin språkutveckling kan pedagoger se det genom de uppgifter som barnet klarar själv och pedagoger hjälper flerspråkiga barn med att klara av lite svårare uppgifter och i samarbetet med en vuxen kommer barnet längre i sin språkutveckling. Men det gäller att hitta lite svårare uppgifter som ligger nära den utvecklingsnivå som barnet befinner sig i för att om barnet får en svår uppgift som ligger långt bort från dennes språknivå kommer inte barnet klara av den uppgiften fast att den gör i samarbetet med en vuxen (Vygotkij 2018 s.328-329). Pedagoger i vår studie använder bland annat bild som stöd, TAKK-tecken som underlättar stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. För att pedagoger ska kunna stödja flerspråkiga barns språkutveckling måste förskolepersonalen först veta hur språkutvecklingen utvecklas och på detta sätt stödja barnet i den närmaste utvecklingsnivå (Mellgren et al. 2019 s.164). Förskolan har särskilda områden som ska behandlas och förskolans verksamhet är målstyrd. Detta ställer krav på pedagoger att skapa lärtillfällen på det avgränsade området. Ett av dessa områden innefattar att varje barn ska stimuleras i sin språkutveckling i svenska och även i deras förstaspråk om barnet har ett annat modersmål än svenska. Forskningen har visat att samtalet mellan barn och pedagoger mellan barn och barn är betydelsefulla för alla barns inklusive flerspråkiga barns språkutveckling (Johansson 2005 s.196). Delblanc (2022 s.63) skriver i sin studie att pedagoger behöver medvetet att planera miljön i verksamheten där flerspråkiga barn får möjligheter att komma vidare i sin språkutveckling, medan Fredrikssons & Eneflo Lindgrens (2019 s.11-12) studie har visat att det är viktigt att pedagoger visar intresse för de språk som pratas av barnen och att använda digitala verktyg i den mån som går att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling

I föreliggande studien vill vi belysa att förskollärarna kan arbeta på olika sätt för att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling. Vi vill även belysa förskollärares roll i att skapa förutsättningar för flerspråkiga barns språkutveckling att nå målen som finns i läroplanen för förskolan, samt att det blir meningsfullt för flerspråkiga barn att vistas i förskolan och lära sig svenska, men även sitt förstaspråk tillsammans med sina jämnåriga kamrater och pedagoger. Förskollärarna använder många olika sätt att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling såsom språklekar, rim och ramsor och digitala verktyg. Förskollärarna behöver vara medvetna och ha kompetens för att kunna inkludera flerspråkiga barn i förskolans verksamhet och att arbeta med stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. I förskolan får flerspråkiga barn möjligheter att utveckla de kommunikativa kompetenser som är viktiga för att kunna vara delaktiga i det demokratiska samhället (Delblanc 2022 s.72). Flera författare i avsnittet om tidigare forskning bland annat Delblanc (2022 s.63) påtalar att förskollärarna med sina arbetslag har en stor roll i flerspråkiga barns språkutveckling där pedagogerna kan

bland annat designa en miljö i förskolans verksamhet där barnens språk kan både ses och höras. Vår studie är ett bidrag för att öka förståelse för några olika uppfattningar förskollärarna har för att kunna stimulera flerspråkiga barn i språkutveckling både när det gäller deras förstaspråk som det svenska språket.

10. Förslag till vidare forskning

I denna studie har fokus varit på förskollärares arbetssätt när det gäller att stimulera språket hos flerspråkiga barn. En uppföljande studie som skulle kunna genomföras för att få mer kunskap från flera olika yrkesgrupper bland annat barnskötare i förskolan om deras uppfattningar att arbeta med flerspråkiga barns språkutveckling och inom ett större geografiskt område. Informanterna skulle få möjlighet att beskriva hur de ser på sin kompetens och behov angående att arbeta med stimulering av flerspråkiga barns språkutveckling. Det skulle bli värdefullt att analysera resultatet och se vilka resurser som skulle behövas för att få till stånd en utveckling av undervisning kring hur bland annat förskollärare och barnskötare kan arbeta med språkstimulering av flerspråkiga barns språkutveckling.

11. Referenser

- Alatalo, T. (2021). *Högläsning : didaktik för språk-, läs- och skrivutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Alvehus, J. (2023). *Skriva uppsats med kvalitativ metod. En handbok*. Stockholm: Liber AB.
- Askland, L., & Sataøsen, S. O. (2014). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Stockholm: Liber.
- Anveden Håland, P. (2020). *Den inkluderande förskolan. En handbok*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Björkdahl Ordell, S. (2007). Enkät som redskap. I: Dimenäs, J. (Red.). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB.
- Björk-Willén, P. (2019). Flerspråkiga förskolebarns språkande i teori och praktik. I: Norling, M & Magnusson, M (Red). *Att möta flerspråkiga barns sociala språkmiljö i förskolan - flerdimensionella perspektivet*. Stockholm: Liber AB.
- Calderon, L. (2004). *Komma till tals. Flerspråkiga barn i förskolan*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. [KOMMA TILL TALS.indd \(skolverket.se\)](#)
- Delblanc, Å. (2022). *Pedagogiska möjligheter i mångfaldens förskola*. Växjö: Linnéuniversitetet. [Omslag Åsa Delblanc.indd \(diva-portal.org\)](#)
- Fast, C. (2019) Olika sätt att se på läs- och skrivinlärning. I *Literacy – i familj, förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur.
- Forsberg, Ahlcrona, M. (2009). *Handdockan som kommunikativa potential som medierande redskap i förskolan*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Fredriksson, M. & Lindgren, Eneflo, E. (2019). «Man blir lite osäker på om man gör rätt» – En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan. PEER REVIEWED ARTICLE, VOL.18(6),p.1-15,PUBLISHED 28TH OF JUNE 2019 [Visning av «Man blir lite osäker på om man gör rätt» – En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan \(nordisk barnehageforskning.no\)](#)
- Gjems, L. (2018). *Språkstimulering i förskolan*. Lund: Studentlitteratur AB.

Johansson, E. (2005). *Mötet för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Skolverket. [MSU Fif 6 M.ten kompl. \(skolverket.se\)](https://www.skolverket.se/MSU/Fif6M.ten.kompl)

Kihlström, S. (2007). Intervju som redskap. I: Dimenäs, J (Red.). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB.

Kihlström, S. (2007). Uppsatsen - examensarbete. I: Dimenäs, J, (Red.). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket -vetenskapligt förhållningssätt som vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB.

Kvale, S., & Brinkman, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Lillemyr, O.F. (2013). *Lek på allvar - en spännande utmaning*. Stockholm:Liber AB.

Läroplan för förskolan. (2018). *Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Löfgren, H. (2019). Lärarberättelser från förskolan. I: Löfdahl Hultman, A., & Ribaeus, K (Red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber AB.

Malmqvist, J. (2007). Analys utifrån redskapen. I:Dimenäs, J. (Red). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB.

Mellgren, E., Heilä-Ylikalla, R., Jusslin, S., Magnusson, M & Svensson, A-K.(2019) Den samtida textmiljö i förskolan. I: Norling, M., & Magnusson, M. (Red). *Att möta barns sociala språkmiljö i förskolan - flerdimensionella perspektiv*. Stockholm: Liber AB.

Nilholm, C. (2021). *Teori i examensarbete. En vägledning för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur AB.

Patel, R., & Davidsson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Petersen, P. (2020). *Delaktighet och digitala resurser. Barns multimodala uttryck för delaktighet i förskolan i flerspråkiga områden*. Stockholm: Stockholms universitet. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](https://diva-portal.org/FULLTEXT01.pdf)

Petersen, P. (2022). *Flerspråkighet och digitala resurser i förskolan*. Lund: Studentlitteratur AB.

Roos, C. (2021). Att berätta om små barn - minietnografi. I: Löfdahl Hultman, A., & Ribaeus, K. (Red). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber AB.

Skans, A. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Malmö: Malmö högskola. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#)

Skolverket. (2020). *Forskning om flerspråkighet*. Stockholm: Skolverket.

Språkutvecklarna. (2024). *Pen Pal – ett sätt att stärka modersmålet och den flerspråkiga identiteten?* Stockholm: Språkutvecklarna. [Pen pal | Språkutvecklarna \(wordpress.com\)](#) (hämtad 2024-05-29).

Stier, J., & Riddersporre, B. (2019). *Interkulturellt arbete i förskolan. Med läroplan som grund*. Stockholm: Natur & Kultur AB.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vygotskij, S.L. (2018). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos AB.

Wedin, Å. (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur AB.

Wedin, Å., Pettersson, M., & Warström, J. (2019). Lek med skrift i förskolan - flerspråkighet som kommunikativ resurs. I: Norling, M., & Magnusson, M. (Red). *Att möta barns sociala språkmiljö i förskolan - flerdimensionella perspektiv*. Stockholm: Liber AB.

Åström, F. (2023). *Everyday Life in Preschool - Swedish and International Approaches*. Jönköping: Jönköping University.

12. Bilagor

12.1 Bilaga 1

Förfrågan om deltagande

Vi, Edina Jasaragic och Zina Ahmad skriver ett examensarbete under hösttermin 2023 på förskolläraryrket vid Högskolan Dalarna. Undersökningen handlar om förskollärares syn på hur de arbetar med språkstimulering av flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan när det gäller deras första språk och det svenska språket. Vi ska använda intervjuer som metod för datainsamling. Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Syfte och genomförande

Syftet med vårt arbete är att få djupare förståelse och kunskaper om förskollärares arbetssätt för att stimulera flerspråkiga barn i förhållande till resurser, miljön, samverkan och undervisning. Vi har tänkt att sex förskollärare ska delta i vår undersökning. Intervjun som ska spelas in är beräknad att ta cirka 30 minuter. Innan materialet presenteras, kommer det att bearbetas av oss. Efter att intervjun genomförts ska intervjun transkriberas. Material ska behandlas och förvaras på sätt som motverkar tillgång och igenkänning av andra. Materialet presenteras sedan så att identifikation ska förhindras. När examensarbete är genomfört kommer vi att förstöra all insamlad data. Undersökningen kommer att presenteras i en vetenskaplig uppsats och den kommer även att ventileras vid Högskolan Dalarna.

Deltagandet är helt frivilligt. Du som deltagare kan när som helst utan motivering avbryta din medverkan i undersökningen. Högskolan Dalarna är ansvarig för behandlingen av personuppgifter i samband med examensarbetet. Som deltagare i undersökningen har du enligt Dataskyddsförordningen (GDPR) rätt att få information om hur dina personuppgifter kommer behandlas. Vid frågor om behandlingen av personuppgifter kan du vända dig till Högskolans dataskyddsombud.

Ytterligare upplysningar om examensarbete lämnas av nedanstående ansvariga:

Studenter

Edina Jasaragic

Zina Ahmad

Handledare

Erika Bomström Aho

,

Samtyckesblankett

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har fått möjlighet att ställa frågor:

- Ja
- Nej

Härmed samtycker jag till deltagande i en intervju:

- Ja
- Nej

Jag samtycker att intervjun spelas in genom ljudupptagning

- Ja
- Nej

Namn: _____

Ort: _____ Datum: _____

12.2 Bilaga 2

Intervjuguide

Öppningsfrågor

- Har du förskolläraryr utbildning? I så fall när tog du examen?
- Vilken åldersgrupp arbetar du med nu?
- Hur stor är avdelningen du arbetar på nu?
- Kan du berätta kort om er verksamhet?

Intervjufrågor

- Vilken erfarenhet har du av att arbeta med flerspråkiga barn?
- Hur skulle du beskriva att du tillsammans med ditt arbetslag arbetar med att stimulera flerspråkiga barn i deras språkutveckling när det gäller deras förstaspråk och det svenska språket?
- Vilka anpassningar gör du/ni i verksamheten för att flerspråkiga barn ska känna sig delaktiga och inkluderade i den dagliga verksamheten?
- Vilka verktyg, material, metoder använder du/ni när ni observerar och analyserar flerspråkiga barn i deras språkutveckling?
- Vilket förhållningssätt har ni i arbetslaget när det gäller att stimulera flerspråkiga barns språkutveckling?
- Hur arbetar du och ditt arbetslag med dokumentation av flerspråkiga barn i deras språkutveckling?
- Hur inkluderar ni vårdnadshavare i deras barns språkutveckling i de fall vårdnadshavarna inte behärskar svenska i tillräcklig hög utsträckning?

Följdfrågor

- Hur menar du?
- Kan du ge några exempel?
- Kan du berätta mer om?

Avslutningsfrågor

- Innan vi avslutar vill du tillägga något mer?
- Kan jag återkomma om det skulle uppstå någon mer fråga?

